

## ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร

### The Factors affecting the investment behavior of bank employees

นางสาวหทัยชนก จินดารักษ์

สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**Hataichanok Chindarak**

**E-mail: 6514103038@rumail.ru.ac.th**

Finance and Banking, Business Administration,

Ramkhamhaeng University, Thailand

#### บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร วัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร (2) เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการลงทุนที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลงทุนประเภทต่างๆของพนักงานธนาคาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ พนักงานที่ทำงานในธนาคารต่างๆในประเทศไทย ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ยังอยู่ในวัยทำงานและยังมีสถานะเป็นพนักงาน จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติ Chi-Square ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

ผลทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารกลสิกรไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัย

ด้านการลงทุน ด้านอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผลตอบแทนที่คาดหวัง ประสิทธิภาพการลงทุน ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**คำสำคัญ :** ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ; ปัจจัยในการการลงทุน

### **Abstract**

The Studying factors influencing investment behavior of bank employees. The objective is (1) To study the personal factors influencing the investment behavior of bank employees, and (2) To study the influence of investment factors on various types of investment behaviors among bank employees.

The sample group used in this study consists of employees working in various banks across Thailand, both in the public and private sectors, who are still in their working age and are currently employed. A total of 400 individuals, utilizing a questionnaire as a data collection tool. Statistical analysis includes the Chi-Square test at a 95% confidence level.

The hypothesis test results indicate that personal factors such as gender, age, marital status, and average monthly income, as well as monthly expenses, statistically significantly influence the investment behavior of employees at Kasikorn Bank, except for the factor of educational level, which does not have a statistically significant impact on their investment behavior at the 0.05 significance level. Additionally, investment factors such as personal income tax rates, expected returns, investment experience, and risk tolerance level are statistically significantly correlated with the investment behavior of bank employees at the 0.05 significance level.

**Keywords:** factors influencing behavior; investment factors

### **บทนำ**

จากสถานการณ์เศรษฐกิจที่ผันผวนไม่แน่นอนนั้น ส่งผลกระทบทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะใน ส่วนของการภาคเอกชนที่ทำความเกี่ยวกับ การบิน โรงแรม ร้านอาหาร หรือที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการเลิกจ้าง

การลดปริมาณงาน ส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชากรส่วนใหญ่ การวางแผนทางการเงินจึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่จะช่วยป้องกัน ลดผลกระทบจากความเสี่ยงทางการเงิน รวมทั้งจะช่วยนำชีวิตบุคคลไปสู่ความมั่นคง ทางการเงิน ได้ในทุกสถานการณ์ ในอดีตเมื่อบุคคลมีเงินเหลือจากการใช้จ่ายจากในชีวิตประจำวัน มักจะนำเงินเหล่านั้นไป ออมในรูปแบบของเงินฝากธนาคาร ทั้งนี้เงินฝากธนาคารเป็นรูปแบบการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ

รวมถึงอีกหนึ่งปัญหาประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) จากรายงานของระบบสถิติ ทางการทะเบียนแจกแจงข้อมูลให้เห็นว่า ในปี 2022 ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เห็นได้จากจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มากถึง 12,116,199 คน (18.3%) ของประชากรในประเทศ โดยสาเหตุ หลัก คือ ผู้สูงอายุมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ขณะที่คนไทยนิยมมีลูกน้อยลง

เมื่อบุคคลมีเงินเหลือจากการใช้จ่ายจากชีวิตประจำวัน ก็มักจะนำเงินเหล่านั้นไปลงทุนหรือนำไปออม ในรูปแบบของฝากออมทรัพย์หรือฝากประจำกับธนาคารต่างๆ เนื่องจากเงินฝากธนาคาร เป็นรูปแบบของการ ลงทุนที่มี ความเสี่ยงต่ำและได้ผลตอบแทนที่แน่นอนแต่ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ผลตอบแทนจากการออมใน รูปแบบของเงินฝากธนาคาร ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต่างๆในประเทศไทย ต่างให้ผลตอบแทนที่ต่ำมากเนื่องจาก สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงไม่สามารถชดเชยอัตราเงินเฟ้อได้ ทำให้ผู้มีเงินแสวงหาช่องทางการลงทุน ใน ช่องทางอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น การลงทุน ในตราสารหนี้ระยะสั้น, พันธบัตร, การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ หรือไป ถึง อสังหาริมทรัพย์ และสะสมของมีค่าก็ตาม

จากประเด็นต่างๆที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร 4 ว่า ปัจจุบันกลุ่มที่ทำงานในสถาบันทางการเงินมีแนวคิดและสนใจในการลงทุนประเภทไหน ปัจจัยไหนที่ส่งผลต่อ การตัดสินใจลงทุนของกลุ่มตัวอย่าง และคนที่มีการลงทุนมีการกระจายการลงทุนในแต่ละสินทรัพย์อย่างไร โดยศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยต่างๆที่ส่งผล พฤติกรรมการลงทุนที่สนใจและปัจจัยด้านการประเมิน ความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ เพื่อหาแนวทางการกระตุ้นความรู้ด้านการลงทุน และส่งเสริมให้คนไทยรู้จักการ ลงทุนและมีการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ มากขึ้นเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงิน

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร
2. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลปัจจัยด้านการลงทุนที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการลงทุนประเภทต่างๆของ พนักงานธนาคาร

### สมมุติฐานการวิจัย

- 1.ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร
- 2.ปัจจัยด้านการลงทุนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร

### ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรศาสตร์โดยกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ พนักงานธนาคารต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่อยู่ในวัยทำงานและยังมีสถานะเป็นพนักงาน ที่มีการลงทุนประเภทต่างๆ ตัวแปรที่ใช้มี ดังนี้

### ตัวแปรอิสระ คือ

ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือน

ปัจจัยด้านการลงทุน อัตราเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประสบการณ์การลงทุน ผลตอบแทนที่คาดหวัง ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

### ตัวแปรตาม คือ

พฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสัดส่วนการลงทุนในแต่ละเดือน , ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการลงทุน , ด้านรูปแบบการลงทุน , ด้านวัตถุประสงค์ในการลงทุน , ด้านพฤติกรรมการลงทุน

### ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาหาค้นคว้า ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการศึกษา เริ่มตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ 2567 - พฤษภาคม 2567

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1..พนักงานธนาคาร หมายถึง บุคคลที่ทำงานในธนาคารทั้งภาครัฐและเอกชนในปัจจุบัน ทุกตำแหน่งงาน

2.รายได้สุทธิส่วนบุคคล (Disposable Income) หมายถึง รายได้ที่เหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆแล้ว เป็นรายได้ที่ใช้ได้จริง และสามารถนำไปเก็บออมหรือลงทุนต่อได้

**3.การลงทุน** หมายถึง หมายถึงการทำให้เงินสดหรือทรัพย์สินที่มีอยู่กองงขึ้นและสร้างผลตอบแทนกลับมาให้กับผู้ลงทุน และการที่จะได้มาซึ่งผลตอบแทนมากหรือน้อยนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงในการสูญเสียเงินต้นด้วยเช่นกัน ยิ่งหากต้องการได้ผลกำไรสูงมากเท่าไร ความเสี่ยงในการลงทุนก็ยิ่งสูงตามไปด้วย แต่หากต้องการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ ไม่กระทบต่อเงินต้น ก็หมายความว่าโอกาสที่จะทำกำไรก็อาจน้อยกว่าการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูง

**4.การกระจายสินทรัพย์ลงทุน** คือ การกระจายเงินลงทุนที่มีอยู่อย่างจำกัดไปยังสินทรัพย์ที่ต่างๆ โดยน้ำหนักการลงทุนในสินทรัพย์แต่ละชนิดขึ้นอยู่กับผู้ลงทุน ซึ่งผลของการกระจายสินทรัพย์ลงทุนจะมีอิทธิพลต่อระดับผลตอบแทนและความเสี่ยงของกลุ่มหลักทรัพย์

**5.ความเสี่ยงจากการลงทุน** คือ ความไม่แน่นอนหรือโอกาสที่เราจะไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้จากการลงทุนนั้นๆ ซึ่งสินทรัพย์ทางการเงินแต่ละประเภทมีระดับความเสี่ยงแตกต่างกัน นักลงทุนจึงมีโอกาสที่จะไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้ รวมทั้งอาจสูญเสียเงินลงทุนบางส่วนหรือทั้งหมด

### ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1.ทราบถึงพฤติกรรมและทัศนคติการลงทุนของพนักงานธนาคาร
- 2.ทราบถึงสัดส่วนการกระจายการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆของพนักงานธนาคาร ผลกระทบทางการเงินด้านการลงทุนต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างตรงจุด

### วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

**ประเภทของการลงทุน** ปัจจุบันการลงทุนสามารถแบ่งได้หลากหลายประเภท แต่ประเภทที่ผู้วิจัยกล่าวถึงและนำมาทำการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการลงทุน มีดังต่อไปนี้

1.ตราสารหนี้ คือ สินทรัพย์ประเภทหนึ่งที่ผู้ลงทุนจะมีสถานะเป็นเจ้าของ และผู้ออกตราสารหนี้ จะมีสถานะเป็นลูกหนี้ ซึ่งผู้ออกตราสารหนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนหลัก คือ "รัฐบาล" และ "บริษัท" หากเป็นตราสารหนี้ที่ทางรัฐออก จะเรียกว่า "พันธบัตรรัฐบาล" และหากเป็นตราสารหนี้ที่ทางบริษัทออกจะเรียกว่า "ตราสารหนี้เอกชน" หรือ "หุ้นกู้เอกชน"

2.กองทุนรวม คือเครื่องมือทางการเงิน สำหรับผู้ที่เริ่มลงทุน โดยไม่จำเป็นต้องติดตามการลงทุนด้วยตนเอง เพราะกองทุนรวมจะมีผู้เชี่ยวชาญระดับมืออาชีพ (ผู้จัดการกองทุน) ทำการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อ

นำเงินของผู้ลงทุนไปจัดการบริหารตามนโยบายของกองทุน เพื่อสร้างโอกาสและผลตอบแทนที่ดีภายใต้ นโยบายการลงทุนและความเสี่ยงที่ผู้ลงทุนยอมรับได้

3.หุ้นสามัญ คือ ตราสารที่กิจการออกให้แก่ผู้ถือ เพื่อระดมเงินทุนไปใช้ในการกิจการ โดยผู้ถือหุ้นจะมีฐานะ เป็น "เจ้าของ" ซึ่งจะมีส่วนได้เสียหรือมีสิทธิในทรัพย์สินและรายได้ของกิจการ ได้รับผลตอบแทนเป็นเงินปัน ผล (Dividend) เมื่อกิจการมีกำไร และหากกิจการมีผลการดำเนินงานที่ดี ราคาหุ้นเติบโต ก็จะสามารถทำกำไรได้ จากส่วนต่างราคา (Capital Gain) ได้

4.ทองคำ เป็นโลหะมีค่าสูง สามารถใช้เป็นประกันทางการคลังใช้แทนเงินตรา ทำเครื่องประดับ มีข้อ ได้เปรียบในด้านการเงินเมื่อเทียบกับสินทรัพย์อื่นๆ

5.อสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เช่น อาคาร บ้านเรือน สำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม ไม้ยืนต้น รวมถึงสิ่งอื่นใดที่อยู่ติดกับที่ดินซึ่งเคลื่อนที่ไม่ได้ นอกจากนี้ทรัพย์ตามธรรมชาติที่ประกอบเป็นอันเดียวกับดิน เช่น แม่น้ำ บึง แร่ กรวด ทราย ที่อยู่ในอาณาบริเวณที่ดินนั้นก็จัดว่าเป็นอสังหาริมทรัพย์ด้วย

6.สกุลเงินดิจิทัล หรือ คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) คือ สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset) ประเภท หนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) สินค้า บริการ หรือสินทรัพย์ ดิจิทัลอื่น ๆ ด้วยตนเอง

**แนวคิดและทฤษฎีลักษณะประชากรศาสตร์** เน้นการศึกษาพฤติกรรมและลักษณะของกลุ่มประชากร ต่างๆ โดยการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะต่างๆ เช่น ลักษณะพฤติกรรม ชนชั้นสังคม หรือปัจจัย ทางเศรษฐกิจ ซึ่งการศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมของกลุ่มนี้ช่วยให้เราสามารถทำความเข้าใจถึงประชากรใน มุมมองทางสังคมได้ลึกซึ้งมากขึ้น

**แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุน** การลงทุน (Investment) หมายถึง ความต้องการซื้อสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ โดยการ นำเงินที่เก็บออม (Saving) สะสม หรือเงินที่กู้ยืมจากธนาคาร (Bank Credit) มาซื้อสินทรัพย์หรือ หลักทรัพย์ตามที่สนใจหรือต้องการ เพื่อสร้างผลตอบแทนในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น การลงทุนในหุ้น สามัญก็จะได้เงินปันผล (Dividend) และส่วนต่างของราคา (Capital Gain) ของสินทรัพย์ที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุน พันธบัตรรัฐบาล (Bond) ได้ ผลตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ย (Interest) การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (Real estate) ก็จะได้ผลตอบแทนในรูป (Capital Gain) เป็นต้น (ตลาดการเงินและการลงทุนในหลักทรัพย์, 2557)

**แนวคิดด้านพฤติกรรมศาสตร์** มุกดา ศรียงค์; และคณะ (2542) ได้ให้ความหมายเชิงจิตวิทยา หมายถึง การกระทำสิ่งต่างๆของมนุษย์ เช่น การกิน การนอน การพูด การคิด การฝัน การเล่นเกม การเล่นการพนัน การเสพติด ยาเสพติด เป็นต้น

**แนวคิดและทฤษฎีการลงทุน** ชิตพัทธ์ วรรัตน์นิธิกุล (2550) ได้กล่าวไว้ว่าแนวความคิดในการลงทุนเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้มีเงินออมได้นำเงินออมเหล่านั้นไปลงทุนในสินทรัพย์เช่น ที่ดินอาคารเครื่องจักรเพื่อผลิตสินค้าออกสู่ตลาด แต่ผู้มีเงินออมบางรายไม่มีความรู้และความสามารถ รวมถึงประสบการณ์ที่ดีพอในการประกอบอาชีพด้วยตนเองจึงมีการนำเงินออมเหล่านั้นไปฝากไว้กับสถาบันทางการเงินต่างๆเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมระหว่างผู้มีเงินออมและผู้ต้องการลงทุนรวมถึงยังมีการลงทุนอีกแบบหนึ่งคือการ นำเอาเงินออมไปซื้อหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ ตราสารหนี้ เป็นต้นโดยเงิน การลงทุนประเภทนี้นับว่าเป็นส่วนช่วยให้ธุรกิจต่างๆสามารถขยายตัวเพิ่มขึ้นได้เนื่องจากจะทำให้ธุรกิจมีเงินทุนจนกิจการมีขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวดีขึ้นความมั่งคั่งของประชากรรายได้เฉลี่ยต่อหัว ฐานะทางการเงิน การนำเข้าและการส่งออก ฯลฯ ก็ดีตามไปด้วยนักลงทุนทุกรายจะนำเอาเงินออมส่วนเกินที่เหลือจากการใช้จ่ายใช้สอย การใช้ในชีวิตประจำวันไปลงทุนในรูปแบบที่ต่างกันไปตามความสามารถและประสบการณ์ที่แต่ละคนมีเพราะในสถานการณ์ความเป็นจริงในการดำรงชีพรายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภคจะไม่สมดุลกันอย่างพอดีถ้ามีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคบุคคลนั้นจะเหลือไว้เป็นเงินออมและจะเอาเงินออมออกมาใช้ในอนาคต

**แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุน** แสดงให้เห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกับตัวแปรด้าน “ความน่าสนใจในการลงทุน” ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำแนวคิดและทฤษฎีมาใช้ในการศึกษาวิจัยโดยเป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการลงทุนเพื่อศึกษาเกี่ยวกับระดับความสำคัญของตัวแปรดังกล่าวว่าส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างไรบ้าง

### วิธีการดำเนินการวิจัย

**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานที่ทำงานในธนาคารต่างๆในประเทศไทย ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ยังอยู่ในวัยทำงานและยังมีสถานะเป็นพนักงาน ทุกช่วงอายุ ทั้งที่มีและไม่มีประสบการณ์การลงทุน นี้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของจำนวนพนักงานงานธนาคารทั้งหมดในประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของสูตร W.G.Cochran (1977) ดังนี้

$$n = \frac{P(1 - P)Z^2}{e^2}$$

|     |     |                                                                     |
|-----|-----|---------------------------------------------------------------------|
| $n$ | แทน | จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ                                        |
| $P$ | แทน | สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม                             |
| $Z$ | แทน | ค่าความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 |
| $e$ | แทน | สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้                    |

ผู้วิจัยต้องการสุ่มตัวอย่างเป็นร้อยละ 50 จากประชากรทั้งหมด ต้องการความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะคำนวณได้คือ  $P = 0.50$  (ร้อยละ 50)  $Z = 1.96$  (ร้อยละ 95)  $e = 0.05$  (ร้อยละ 5) แทนค่า

$$n = \frac{0.5(1 - 0.5)1.96^2}{0.05^2}$$

$$n = 384.16 \text{ หรือ } 385$$

แต่เพื่อความแม่นยำของข้อมูลในการเก็บตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่าง

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร จะใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ชุด

### การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษา ผู้วิจัยศึกษาได้ทำการค้นคว้า ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ขึ้นตอนต่างๆดังนี้

1. ศึกษาการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาบทความ ทฤษฎี แนวคิด วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการลงทุน และปัจจัยต่างๆที่

ส่งผล

3. กำหนดกรอบ เนื้อหา โครงสร้างแบบสอบถาม ตามกรอบแนวความคิดงานวิจัยและจุดประสงค์ของงานวิจัย

4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบถามถูกต้อง ให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย



6. นำแบบสอบถามตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา วัดคุณภาพแบบสอบถาม ผ่านการตรวจสอบวัดคุณภาพแบบสอบถามหาคัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง

7. แบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำผลของแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด มาตรวจสอบความเชื่อมั่น การทดสอบความเชื่อถือได้วิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค Cronbach

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร จะใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ทางออนไลน์ สุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ใช้วิธีแบบสะดวก (Convenience sampling) คือ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่สะดวกตอบแบบสอบถามออนไลน์ใน ช่วงเวลานั้น เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 400 ชุด แล้วจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปคือการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

### การวิเคราะห์ข้อมูล

**สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้**

เพื่อใช้การศึกษาข้อมูลในด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอในรูปของแบบการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

**สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)**

ศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้สถิติ ได้แก่ Independent Sample T-Test , One way Anova และ สถิติ Chi-Square

### ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ แบบเลือกตอบ พบว่า

| ข้อมูลส่วนบุคคล | กลุ่มตัวอย่าง       | ร้อยละ |
|-----------------|---------------------|--------|
| เพศ             | เพศหญิงจำนวน 231 คน | 57.8   |

|                        |                          |      |
|------------------------|--------------------------|------|
| อายุ                   | 20-30 ปี 230 คน          | 57.5 |
| ระดับการศึกษา          | ปริญญาตรี 324 คน         | 81.0 |
| สถานภาพ                | โสด 260 คน               | 65.0 |
| รายได้เฉลี่ยต่อเดือน   | 30,001-60,000 บาท 216 คน | 54.0 |
| ภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือน | 40% - 60% 152 คน         | 38.0 |

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการลงทุนในภาพรวมส่งผลต่อตัวแปรตามพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=4.05$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ รูปแบบการลงทุน ( $\bar{X}=4.26$ ) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์การลงทุน ( $\bar{X}=4.14$ ) พฤติกรรมการลงทุน ( $\bar{X}=3.98$ ) และด้านสัดส่วนการลงทุน ( $\bar{X}=3.81$ ) ตามลำดับ

#### ผลการทดสอบสมมติฐาน

**ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1** ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร

โดยสามารถแยกความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับตัวแปรตามได้ ดังนี้

-ตัวแปรต้น ปัจจัยด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารด้านใดเลย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการลงทุนไม่แตกต่างกัน

-ตัวแปรต้น ปัจจัยด้านเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านพฤติกรรมการลงทุน มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านสัดส่วนการลงทุน ด้านรูปแบบการลงทุน และด้านวัตถุประสงค์ในการลงทุน ใน 3 ด้านนี้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

-ตัวแปรต้น ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารด้านใดเลย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

-ตัวแปรต้น ปัจจัยด้านสถานภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านวัตถุประสงค์ในการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านสถานภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

การลงทุน ด้านสัดส่วนการลงทุน รูปแบบการลงทุน และพฤติกรรมการลงทุน ใน 3 ด้านนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

-ตัวแปรต้น ปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านสัดส่วนการลงทุน ด้านวัตถุประสงค์ในการลงทุน และด้านพฤติกรรมการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุน ด้านรูปแบบการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

-ตัวแปรต้น ปัจจัยด้านภาระค่าใช้จ่ายต่อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารด้านใดเลย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

**ผลการสมมติฐานข้อที่ 2** ปัจจัยด้านการลงทุนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร

โดยสามารถแยกความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นด้านปัจจัยด้านการลงทุนกับตัวแปรตามได้ ดังนี้

-ตัวแปรต้น ด้านอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านสัดส่วนการลงทุน และด้านพฤติกรรมการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ด้านรูปแบบการลงทุนและวัตถุประสงค์การลงทุน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

-ตัวแปรต้น ด้านผลตอบแทนที่คาดหวัง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านสัดส่วนการลงทุนและรูปแบบการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ด้านวัตถุประสงค์การลงทุนและพฤติกรรมการลงทุน

-ตัวแปรต้น ด้านประสบการณ์การลงทุน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านสัดส่วนการลงทุน และด้านพฤติกรรมการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ด้านรูปแบบการลงทุนและวัตถุประสงค์การลงทุน

-ตัวแปรต้น ด้านความเสี่ยงที่ยอมรับได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านสัดส่วนการลงทุน และรูปแบบการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร ในด้านวัตถุประสงค์ในการลงทุน และพฤติกรรมการลงทุน

## อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1.จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ย 30,001-60,000 บาท ภาระหนี้สินอยู่ที่ 40%-60% ของรายได้

1.จากการทดสอบสมมติฐานและตัวแปรต่างๆ ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือน มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยตัวแปรต่างๆ ส่งผลต่อด้านวัตถุประสงค์ในการลงทุน และด้านพฤติกรรมการลงทุน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (อภิรัช วัตรจิกฤต, 2563) ได้ศึกษาปัจจัยและแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานเอกชนในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า พนักงานเอกชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การลงทุนเฉลี่ยต่อเดือน และมีหนี้สินต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการลงทุนแตกต่าง

แต่ส่วนของปัจจัยเรื่องระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารในด้านไหนเลย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (ชนนวรรณ ญาณรัตน์, 2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของ Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของ Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มี เพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพสมรส ต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมการลงทุนต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการลงทุนไม่ต่างกัน และ ปัจจัยการลงทุน ด้านผลตอบแทน ความเสี่ยงจากการลงทุน สภาพเศรษฐกิจ และด้านการเมือง มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของ Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.สำหรับปัจจัยด้านการลงทุน อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผลตอบแทนที่คาดหวัง ประสิทธิภาพการลงทุน และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ปัจจัยด้านการลงทุนโดยการทดสอบความสัมพันธ์ด้วย Chi-Square พบว่า ปัจจัยด้านอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผลตอบแทนที่คาดหวัง ประสิทธิภาพการลงทุน และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (รุ่งตะวัน แซ่พัว, 2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมและการลงทุนของ Generation X ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะคิดเกี่ยวกับการลงทุน ขึ้นอยู่กับปัจจัย

ด้านระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ประกอบด้วยระยะเวลาที่ไม่มีคาม จำเป็นต้องใช้เงินลงทุน ระดับความเสี่ยงจากการลงทุนในหลักทรัพย์ที่ผันผวนสูง ผลขาดทุนที่ยอมรับได้ และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับ

### ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนส่วนบุคคลด้านการระคำใช้จ่ายต่อเดือนส่งผลต่อพฤติกรรมการลงทุน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนมากมีภาระหนี้ 40-60% ของรายได้ต่อเดือน ทำให้มีเงินเหลือลงทุนในจำนวนที่น้อย และในปัจจุบันนี้ในครัวเรือนพุ่งสูง ส่งผลให้คนมีเงินเก็บหรือเงินลงทุนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้เวลาที่ต้องเกษียณอายุจากการทำงาน หากไม่มีลูกหลานให้พึ่งพิง หรือมีการลงทุนที่ดีเพื่อการเกษียณอายุ จะทำให้ไม่สามารถเกษียณได้ ต้องทำงานต่อไปแม้จะเหนื่อยทำงานก็ตาม ทางภาครัฐอาจจะต้องมีนโยบายเพื่อช่วยเหลือในการปรับลดภาระหนี้สินหรือหนี้ครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนมีเงินลงทุนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความมั่งคั่งและการเกษียณอายุแบบมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านผลิตภัณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงิน จากผลการศึกษาพบว่าประชากรส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 85.5 สามารถรับความเสี่ยงได้ปานกลาง เน้นการลงทุนที่ใช้เงินลงทุนน้อย สามารถทนต่อการขาดทุนเงินต้นได้เล็กน้อยเพื่อผลตอบแทนที่สูงขึ้น และลงทุนเพื่อความมั่งคั่งในระยะยาว ผู้ที่สนใจสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนกลุ่มใหญ่นี้ได้

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานธนาคารเท่านั้น เป็นการศึกษาเพียงบางกลุ่ม ในการศึกษารั้งต่อไป ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเพิ่มกลุ่มประชากรให้หลายอาชีพมากขึ้น และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการลงทุน

2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพียงกว้างๆ ในครั้งต่อไปอาจศึกษาเพิ่มเติมถึงประเภทสินทรัพย์ ที่ลงทุนไม่เฉพาะแค่หลักทรัพย์ในไทย อาจเพิ่มเติมให้ครอบคลุมถึงหลักทรัพย์ในต่างประเทศด้วย

### เอกสารอ้างอิง

กมลชนก กิจชล. (2560). พฤติกรรมการออมและการลงทุนของคนทำงานเจนวายในเขตกรุงเทพมหานครและ

ปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/8xhwS>

จิรัตน์ สังข์แก้ว. (2544). การลงทุน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จุฬารัตน์ ศิริอังกุล. (2563). ทักษะการออมและการลงทุนของ *Generation Y* ภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/0Lltz>

ชนกานต์ จำรัสตระกูล. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานคร (ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/dGOal>

จิตติมา จิรเศรษฐสิริ. (2551, พฤศจิกายน). พฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนกับประชาชนที่มีรายได้ระดับกลางขึ้นไป. วารสารบริหารธุรกิจนิด้า, 1-2. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/VTEcx>

ณภาพัช พายุเลิศ และ ดร.วิษณุ ภูมิพานิช. (2557). การศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานบริษัทเอกชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา), 2(2)

เดชสิทธิ์ กิตติสุบรรณ. (2560). การศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์พฤติกรรมการลงทุน และแรงจูงใจที่มีผลต่อ อัตราส่วนระหว่างเงินออมและเงินลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ) สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/g3e5Q>

ธมนวรรณ ญาณรัตน์. (2565). พฤติกรรมการลงทุนของ *Generation Y* ในเขตกรุงเทพมหานคร (ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/dQJAG>

พิมพิกา รังสฤษฎ์ปกรณ์. (2563). กระบวนการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ ของ *Generation Y* ในเขตกรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Pimpika.Rung.pdf>

มุกดา ศรียงค์; และคณะ. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รุ่งตะวัน แซ่พัว. (2560). การศึกษาพฤติกรรมการออมและการลงทุนของ *Generation X* ในเขตกรุงเทพมหานคร

(ค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/VsOw9>

สุพิชญ์ ใจกันทา. (2564). การวางแผนทางการเงินของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร (ค้นคว้า

อิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/0Lltz>

อภิรัช วัตรจุฑิต. (2563). ปัจจัยและแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานเอกชนในเขต

กรุงเทพมหานคร (ค้นคว้าอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก

<https://shorturl.asia/NlQte>

Kotler, P., and Keller, K. L. (2012). Marketing Management. 14th ed. USA: Prentice Hall

Novabizz. (ม.ป.ป.). แรงจูงใจ Motives การจูงใจ Motivation. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2561, จาก

<https://www.novabizz.com/NovaAce/Motives.htm>

Wisdom Max Center. (2558). การเรียนรู้ (Learning) คืออะไร มีหลักการอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2561,

จาก <http://www.wisdommaxcenter.com/detail.php?WP=oGW3ZRjkoH9axUF5nrO4Ljo7o3Qo7o3Q>

Yang Zhengsen. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของพนักงาน *Generation Z* (ค้นคว้าอิสระปริญญา

โท, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/0BKVF>